

Protokoll fra TF møte 28. – 29. september 2021

*Møte i Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) 28. september 2021 på Norsk villakssenter
Joddu Tana*

29. september møte på Tana hotell.

Møtestart 28. september kl. 10 – 16.40

Møtestart 29. september kl. 09 – 15.00

Møteledere: *John Nystad*

Møtende TF medlemmer:

*Benn Larsen, Rune Aslaksen, Dan Vidar Rasmus, Steinar Pedersen, Máret Guhttor,
Jan Idar Somby*

Forfall fra Asbjørn Guttorm, Solveig Boine Nikkinen og Reidar Varsi

Fra administrasjonen:

Hans-Erik Varsi og Sigurd Domaas

Saksliste:

Sak 51/2021: Leders orientering og postliste

Sak 52/2021: Godkjenning av innkalling og saksliste

Sak 53/2021: Godkjenning av protokoll fra TF møte 26. mai 2021

Sak 54/2021: Administrative saker

Sak 55/2021: Valg av 2 protokoll underskrivere– Statens forvaltning av pukkellaks i Tanaelva

Sak 56/2021: Oppsummering fra uttaksfisket etter pukkellaks –

2) Mistillit til statens forvaltning av pukkellaks i Tanavassdraget

Sak 57/2021: Arbeidsgruppa for forvaltning - fratreden

Sak 58/2021: Kartleggingsfiske etter andre arter 2021

Sak 59/2021: Forslag til mandat for Overvåknings- og forskningsgruppa (OFG) for
Tanavassdraget

Sak 60/2021: Forslag til endring av prosessen i forhandlinger om nye fiskeforskrifter

Sak 61/2021: Oppstart av ressurs – og tiltaksplan for Tanavassdraget på norsk side

Sak 62/2021: Foreløpig regnskap pr. 31. august

Sak 63/2021: Revidering av TF budsjett 2021

Sak 64/2021: Erfaringer fra pukkellaks fisket i Varanger

Sak 65/2021: Orienteringer

Behandling:

Sak 51/2021: Leders orientering og postliste

John Nystad orienterte om sommerens korrespondanse vedr. prosessen til uttaksfiske etter pukkellaks, og om invitasjoner til møter i feltsesongen. TF valgte å ikke delta i møte i forvaltningsgruppa midt i fiskesesongen.

Sak 52/2021: Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling og saksliste enstemmig godkjent.

Sak 53/2021: Godkjenning av protokoll fra TF møte 26. mai 2021

Protokoll fra TF møte 26. mai 2021 enstemmig godkjent.

Sak 54/2021: Administrative saker

- 1) Søknad om fisketillatelse til uttak av pukkellaks i Tanaelva 2021
- 2) Ny fiskeområde/-kort – innlandsfiskekort ovenfor Iesjohtgorzi i Iesjohka
- 3) Ny fiskeområde/-kort – innlandsfiskekort i Kárášjohka fra Šuorpmogorzi til Lailagorži til vuottašluoppal og innlandsfiskekort i Luftjok opptil trappa
- 4) Ragnhild Rajala – Tana, søknad om fritak fra krokbestemmelsene
- 5) Tanavassdragets fiskeforvaltning, søknad om fritak fra krokbestemmelsene ved sjørretfiske i Tanamunningen – Langnes sonen, og fritak for fiske etter pukkellaks i konkrete områder i nedre norsk del i Tanaelva
- 6) Tanavassdragets fiskeforvaltning – klage på dispensasjoner og tillatelse til fiskeundersøkelser og merking av pukkellaks i Tanaelva
- 7) Brev med grunnlag til Klima- og miljødepartementet, Vedr. hjemmelsgrunnlag for regulering av fiske – uttaksfiske etter pukkellaks mv.
- 8) Klima- og miljødepartementet – svar på henvendesle om forvaltningen av pukkellaks i Tanaelva

Sak 55/2021: Valg av 2 protokoll underskrivere

John Nystad og Steinar Pedersen valgt til å underskrive protokollen.

Sak 56/2021: Oppsummering fra uttaksfisket etter pukkellaks

Vedtak:

Tanavassdragets fiskeforvaltning tar oppsummering fra uttaksfisket etter pukkellaks til etterretning.

Sak 56/2021 2) Mistillit til statens forvaltning av pukkellaks i Tanavassdraget

Direktørens innstilling:

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) ber Stortinget granske hvorfor Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet har lagt seg på to motstridende forvaltningslinjer i forvaltningen av pukkellaks invasjonen til Finnmarks elvene i.f.t. Tanavassdraget på norske side siden 2017 til og med i år.

- 1) Det bør utredes hvorfor myndighetene ikke har ansett at når 30 – 60 tonn pukkellaks går uhindret opp til gyting, er et problem/risiko for de lokale laksebestandene i Tanavassdraget.

- 2) Ekstratiltak mot pukkellaks i lakseelver

Hvis det i 2019 skulle komme store mengder pukkellaks opp i elvene kan det bli behov for å sette inn ekstra tiltak for å ta ut pukkellaksen. Fylkesmannen behandler søknader om tiltak og bestemmer hvilke tiltak som er best egnet for det aktuelle vassdraget – på bakgrunn av elvens utforming og personene som skal gjennomføre tiltakene. Tiltakene som settes inn bør være de mest effektive for å ta ut pukkellaks, samtidig som de har minst mulig negativ effekt på annen stedegen anadrom laksefisk (laks, sjøørret og sjørøye).

Dette arbeidet fortsatte i år. Statsforvalteren i Troms og Finnmark oppfordret 1. juni år fiskeforeninger og elveeierlag om å fiske ut pukkellaksen med alle tilgjengelige fiskemetoder.

Det bør utredes hvorfor myndighetene ikke utarbeidet planer om nødvendige uttak av pukkellaks i Tanaelva i 2019 og i 2021, til tross for at myndighetene viste om innsiget av pukkellaks ville øke ift. forrige gang.

- 3) Det bør nedsettes et bredt sammensatt saksutvalg. Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet kan ikke ha medlemmer i utvalget/sekretariatet. Utvalgets arbeid må fremlegges innen juni 2022 til Stortinget.
- 4) Mens granskingen av statens pukkellaks forvaltning på norsk side i Tanavassdraget pågår, fritas Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet fra forvaltningsoppgaver i Tanavassdraget.

Drøfting;

Steinar Pedersen foreslår å supplere med at det er **Nødvendig med gransking av lakseforvaltningen, og sikring av lokal forvaltning av vassdraget**

Etter dette ble det utformet et felles oppsummerende forslag til vedtak.

Statens forvaltning av pukkellaks i Tanavassdraget - Nødvendig med gransking av lakseforvaltningen, og sikring av lokal forvaltning av vassdraget

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) viser til direktørens saksfremstilling, og ber Stortinget granske hvorfor Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet har lagt seg på en forvaltningspraksis som i realiteten fredet pukkellaksinvasjonen i Tanavassdraget i 2021, og heller ikke gjorde noe virkningsfullt i 2019. Dette i motsetning til de aktive tiltakene som gledelig nok ble satt inn i de andre finnmarkselvne, både i 2019 og i 2021.

Det bør utredes hvorfor de statlige forvaltningsmyndighetene har tillatt at ca. 50 000 pukkellaks i 2021 fikk gyte i vårt vassdrag, og ikke ansett som et problem/risiko for de lokale laksebestandene.

Det er uforståelig hvorfor myndighetene ikke utarbeidet plan om uttak av pukkellaks i Tanaelva verken i 2019 eller i 2021. Dette til tross for at myndighetene visste at innsiget av pukkellaks ville øke sterkt ift. forrige gang. Denne lemfeldige forvaltningen er til skade for den atlantiske laksen i Tanavassdraget, og vil utvilsomt være med på å øke trykket på de andre elvene i Finnmark om to år – når resultatene av denne voldsomme gytingen vender tilbake til vår region.

Det bør derfor nedsettes et uavhengig, bredt sammensatt utvalg, som går gjennom denne problematikken. Mens granskingen pågår, bør Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet fritas for forvaltningsoppgaver i Tanavassdraget.

I forbindelse med dette vil TF henlede oppmerksomheten mot at Sametinget tidligere i år har vedtatt at man ønsker en offentlig gransking av statens lakseforvaltning i samiske områder. Den uforståelige «forvaltningen» av pukkellaksen i Tanavassdraget har ytterligere aktualisert behovet for en gransking. TF ber derfor om at den nye ledelsen i Sametinget tar et raskt initiativ overfor Stortinget for å få iverksatt en grundig granskingsprosess.

Ett viktig punkt mht. pukkellaksproblematikken er også hvordan det kan ha seg at norske myndigheter, ifølge egne utsagn, har unnlatt å sette inn tiltak mot pukkellaksinvasjonen på grunn av motstand fra finske myndigheter. Hvilken hjemmel ligger til grunn for det?

For Tanavassdragets side er det for øvrig også en rekke andre negative forvaltningselementer som må inn i en slik nødvendig gransking. Bl.a. gjelder det at den nåværende regjeringen har tillatt sørfinske hytteeiere med tomt ved Tanaelva å selge fiskekort på norsk side av grenselinja, hvor befolkninga i Tanadalen har fiskeretten. Dvs. en reell konfiskering av en del av fiskeretten – uten noen som helst lovhjemmel. Klima- og miljødepartementet er meget godt kjent med denne ulovlige praksisen, men har ikke gjort noe for å stanse den.

Et annet forhold som også må belyses gjennom en gransking er at de forvaltende statlige myndighetene har forkastet tradisjonell kunnskap om forhold som kan påvirke laksebestanden negativt. Vassdraget er dermed forvaltet etter et prinsipp om at siden det her ikke foreligger

noen fysiske inngrep som er negative for laksen, så er det kun *overfiske* som angis som årsak til en negativ bestandsutvikling.

Granskningen må derfor ta for seg de negative virkningene av at den lokale predatorforvaltningen, over tid er blitt kriminalisert. Dette har ført til at alle typer predatorer på yngel, smolt og delvis voksen laks, har økt voldsomt. Men – fra forsker- og forvalterhold heter det at dette ikke har noen betydning for laksebestanden.

En slik «forvaltning» er ikke bærekraftig, og TF må nå få den reelle forvaltningen av vassdraget, slik både lover, forskrifter, og internasjonal urfolksrett gir veiledning om. TF kan ikke forstå at TFs hjemmel og grunnlag til forvaltning av Tanavassdraget på norsk side, går via aksept og samforståelse fra KLD og Miljødirektoratet til diverse forvaltningstiltak av fiskeressursene i Tanavassdraget.

Vedtak:

Direktørens innstilling med unntak av punkt 2, og det oppsummerende forslaget ble enstemmig vedtatt.

Sak 57/2021: Fratreden fra arbeidsgruppa for forvaltning

Direktørens innstilling:

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) trekker seg fra forvaltningsgruppa for forvaltning.

TFs fratreden begrunnes med arbeidsgruppas organisering, rollefordeling, manglende resultat oppnåelse og byråkrati, som har medført til at opplagt nødvendige forvaltningstiltak ikke er blitt iverksatt i 2019 eller i 2021.

Arbeidsgruppa er blitt et nytt byråkratisk ledd, som ikke har vært formålstjenlig for den samlede forvaltningen av laksebestandene i Tanavassdraget,

Drøfting;

Steinar Pedersen foreslår; TF beklager at arbeidsgruppas oppgaveløsning og rolle, ikke er blitt slik TFs intensjon var da arbeidsgruppa ble oppnevnt.

Måret Guhthor foreslår at arbeidsgruppa for forvaltning bør oppløses.

Benn Larsen foreslår at manglende resultat oppnåelse bør tas inn i begrunnelsen.

Vedtak:

Direktørens innstilling med forslag fra Steinar Pedersen, Måret Guhthor og Benn Larsen enstemmig vedtatt.

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) trekker seg fra arbeidsgruppa for forvaltning. Arbeidsgruppa for forvaltning bør oppløses.

TFs fratreden begrunnes med arbeidsgruppas organisering, rollefordeling, manglende resultat oppnåelse og byråkrati, som har medført til at opplagt nødvendige forvaltningstiltak ikke er blitt iverksatt, hverken i 2019 eller i 2021.

TF beklager at arbeidsgruppas oppgaveløsning og rolle, ikke er blitt slik TFs intensjon var da arbeidsgruppa ble oppnevnt.

Sak 58/2021: Kartleggingsfiske etter andre arter 2021

Vedtak:

Tanavassdragets fiskeforvaltning tar foreløpig oppsummering fra kartleggingsfisket til etterretning.

Sak 59/2021: Forslag til mandat for Overvåknings- og forskningsgruppa (OFG) for Tanavassdraget

Drøfting:

Tanavassdragets fiskeforvaltning mener at både tanaforskriften og laks- og innlandsfiskeoven gir føringer hvor en ikke skal splitte opp elveforvaltningen av fisk og fisket slik våre myndigheter med KLD og Miljødirektoratet praktiserer i Tanavassdraget.

Forslag – tradisjonell kunnskap og beskatning av predatorer

TF aksepterer ikke at man helt bastant påstår at bestandsnedgangen i vassdraget ikke har noen sammenheng med at den tradisjonelle predatorkontrollen er omtrent helt borte.

For at tradisjonell kunnskap skal bli en del av forvaltningsgrunnlaget for vassdraget, gjentar vi vårt tidligere forslag om at det også etableres en egen gruppe for implementering av tradisjonell kunnskap i forvaltningen.

Denne gruppen bør få som eksplisitt mandat å vurdere lenge brukte lokale metoder for å holde predatorer under kontroll, og foreslå gjenopptakelse av metoder som synes nødvendige. Mandatet til OFG må føre til at OFG skal opptre som ei forskergruppe og ikke som et forvaltningsorgan.

Vedtak:

Tanavassdragets fiskeforvaltning avviser forslag til mandat til Overvåknings- og forskningsgruppa fra Miljødirektoratet.

Vedtak enstemmig vedtatt.

Sak 60/2021: Forslag til endring av prosessen i forhandlinger om nye fiskeforskrifter og ny Avtale om fisket i Tanavassdraget

Direktørens innstilling

Avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget tas med i forhandlingsgrunnlaget, når forhandlinger om endringer av fiskeforskrifter settes i gang igjen.

Forhandlinger om endringer i Avtale om fisket og i fiskeforskriftene føres parallelt i forhandlingsmøtene, slik det ble praktisert i norsk-finske forhandlinger om Tanaavtalen og fiskeforskrifter i 1986-88. I god tid før forhandlingene avsluttes, skal forslag til ny Avtale og nye fiskeforskrifter være skriftlig dokumentert for hele delegasjonen.

Forhandlingsperioden settes til maksimalt 1 ½ år.

Norsk forhandlingsledelse flyttes fra Oslo/Trondheim til Finnmark.

Drøfting;

John Nystad, Steinar Pedersen og Rune Aslaksen, TF foreslår at Norge sier opp nåværende Avtale om fisket i Tanavassdraget.

Vedtak:

Direktørens innstilling med forslag fra John Nystad, Steinar Pedersen og Rune Aslaksen enstemmig vedtatt.

Avtalen mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget bør sies opp.

Nye forhandlinger om ny avtale og nye fiskeregler starter opp med sterk involvering av rettighetshaverne helt fra grunnen av, i tråd med tanalovas bestemmelser, og Norges urfolksforpliktelser.

Kunnskapsgrunnlaget må utvides, med reell bruk også av tradisjonell kunnskap som grunnlag for bestandsanslag, ved siden av biovitenskapelig forskningsbasert viten, jf. biomangfoldkonvensjonen og naturmangfoldlova.

Forhandlinger om endringer i Avtale om fisket og i fiskeforskriftene føres parallelt i forhandlingsmøtene, slik det ble praktisert i norsk-finske forhandlinger om Tanaavtalen og fiskeforskrifter i 1986-88. I god tid før forhandlingene avsluttes, skal forslag til ny Avtale og nye fiskeforskrifter være skriftlig dokumentert for hele delegasjonen.

Forhandlingsperioden settes til maksimalt 1 ½ år.

Norsk forhandlingsledelse bør flyttes fra Oslo/Trondheim til Finnmark.

Sak 61/2021: Forslag til inndeling av Ressurs – og tiltaksplan for Tanavassdraget på norsk side

Vedtak:

Tanavassdragets fiskeforvaltning tar forslag til inndeling av Ressurs – og tiltaksplan for Tanavassdraget på norsk side til etterretning. Etter som arbeidet utføres, drøftes utkast til ressurs og tiltaksplan ved påfølgende TF møte.

Sak 62/2021: Foreløpig regnskap pr. 15. september

Vedtak:

Tanavassdragets fiskeforvaltning tar foreløpig regnskap til etterretning.

Sak 63/2021: Revidering av TF budsjett 2021

Vedtak;

Tanavassdragets fiskeforvaltning reduserer post vedlikehold av utstyr og godtgjørelser reise og diett med kr. 115 000,-, slik at TF budsjett 2021 blir i balanse.

Sak 64/2021: Erfaringer fra pukkellaks fisket i Varanger

29. september kl. 10 – 12.00

Fremlegg fra uttaksfisket i Vestre – Jacobselv v/Willy Pedersen og Vidar Isaksen

Fremlegg fra begrenset uttaksfiske i nedre del av Tanaelva v/Sigurd Domaas

Spørsmål og drøftinger. I alt 17 deltagere.

Sak 65/2021: Orienteringer

- 1) Gytetelling i Sommerelva
- 2) Gytetelling i Báišjohka og Ástejohka

Møtet hevet kl. 15.00

John Nystad

Steinar Pedersen

Referent: Hans-Erik Varsi